

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

Соболев Вадим Григорович

к.е.н., викладач

кафедра державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки

факультет економіки і права

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

м. Харків, Україна

Анотація. Розглянуто світові особливості управління проектами та можливість застосування їх в економіці України.

Ключові слова. Управління проектами, економіка, досвід.

WORLD EXPERIENCE OF PROJECT MANAGEMENT

Sobolev Vadym

PhD in Economics, Lecturer

Department of Public Administration and Regional Economy

Faculty of Economy and Law

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Kharkiv, Ukraine

Abstract. Considered peculiarities of project management and the possibility of its application in the Ukrainian economy.

Keywords. Project management, economics, experience.

Постановка проблеми. Управління проектами сьогодні визнано одним з найкращих методів планування та управління реалізацією управлінських проектів. Згідно оцінок американських експертів, застосування методології управління проектів може забезпечити високу надійність досягнення поставленої мети і значно скоротити витрати на його реалізацію.

Вітчизняна економіка, що переживає перехідний період, зазнає значних змін. Відповідно до класичного підходу, управління проектами розуміється як

управління змінами. Звідси випливає, по-перше, актуальність управління проектами для сучасної економіки, і, по-друге, широкі можливості для застосування проектного підходу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженням управління проектами займаються такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Воропаєв В. [1], Просветов Г. [2], Грашина М. [3], Денисова А. [4], Ємел'янов Ю. [5], Зарниціна К. [6], Романова М. [7] та інші. Однак, аналіз сучасного стану управління проектами потребує подальшого дослідження.

Метою даної статті є аналіз міжнародного досвіду управління проектами і можливість застосування його на вітчизняних підприємствах.

Для досягнення мети роботи поставлені такі задачі: проаналізувати світові тенденції управління проектами та розглянути можливість застосування їх в вітчизняній економіці.

Виклад основного матеріалу.

Проектно орієнтований підхід, що роками використовувався в інженерії та техніці, застосований в організаційних, економічних, соціальних та інших проектах дає вражаючі успіхи. Досвід Німеччини, Японії, Південної Кореї, Китаю, США та інших країн свідчить, що система управління проектами є потужним засобом виходу з економічної кризи, методом вирішення масштабних наукових, виробничих та соціальних проблем [1].

На сучасному етапі розвиток вітчизняної економіки можливий тільки за рахунок глибокої модернізації всіх основних галузей і сфер промислового виробництва і пошуку нових напрямків зростання, пов'язаних, перш за все, з подоланням інноваційної відсталості і впровадженням сучасних технологій, підвищенням ефективності використання наявних ресурсів, оновленням зношеного парку основних фондів, освоєнням конкурентоспроможних видів продукції та пошуком шляхів виходу на нові перспективні ринки збуту. Реалізація цих стратегічних народногосподарських завдань стає реальним

тільки в результаті прискорення в економіці процесів, пов'язаних з розробкою і впровадженням економічно і соціально ефективних проектів.

Під проектами в організаціях зазвичай розуміють цілеспрямовану діяльність, результатом якої є досягнення конкретних цілей при заданих межах термінів і ресурсів, що носить в собі деякі ексклюзивні деталі [2].

Управління проектами в ринковій економіці являє собою самостійну дисципліну, що виділилася в особливу професійну, міждисциплінарну область діяльності, ефективно застосовується в різних індустріях.

Управління проектами розуміється як мистецтво, наука і методологія планування, керівництва і координації трудових, фінансових і матеріально-технічних ресурсів протягом проектного циклу, спрямовані на ефективне досягнення цілей проекту, пов'язаних із залученням, збереженням і розвитком споживачів (замовників) за допомогою створення, надання та просування значущих для них цінностей, відповідно до вимог і можливостями ринку, в рамках наявних у проекті обмежень за складом і обсягом робіт, вартості, часу і якості [8].

Щоб виявити тенденції розвитку проектного менеджменту, слід звернутися до історії формування сучасної системи управління проектами. Відзначимо, що в основі сучасних методів управління проектами лежать методики мережевого планування, які були розроблені в кінці 50-х рр. в США [3, с. 33].

У країнах з ринковою економікою ці методи отримали широке застосування. Найбільше застосування вони отримали в будівництві. Саме з них почалося виникнення і поширення методів проектного управління. Провідні промислові корпорації почали застосування планування робіт на основі проектного управління практично одночасно з військовими для розробки нових видів продукції і модернізації виробництва [4, с. 59].

Значний вигреш за часом утворився від застосування нових методів планування і управління на основі інформаційних технологій і застосування

обчислювальної техніки. Однак перші ЕОМ були дорогі і доступні тільки великим організаціям.

Таким чином, на даному історичному етапі методологія проектного управління була під силу тільки великим фірмам, і перші проекти були грандіозні за масштабами робіт, кількості виконавців і капіталовкладенням державними або приватними програмами.

Незабаром перші системи управління проектами з'явилися і на ринку програмного забезпечення. Спочатку вони розроблялися для потужних великих комп'ютерів. Основними показниками яких, була висока потужність і здатність досить детально описувати проекти, використовуючи складні методи мережевого планування. Ці системи були орієнтовані на високопрофесійних менеджерів, керуючих розробкою найбільших проектів і добре знайомих з алгоритмами мережевого планування і спеціальною термінологією.

Етап найбільш бурхливого розвитку систем для управління проектами почався з появою персональних комп'ютерів, коли комп'ютер став доступним широкому колу населення.

Розширення кола користувачів управлінських систем спонукало до створення систем для управління проектами нового типу, одним з найважливіших показників яких, була простота використання. Керуючі системи нового покоління розроблялися як засіб управління проектом, ясна будь-якому менеджеру.

Сьогодні в США і багатьох інших країнах вже склалися досить глибокі традиції використання систем управління проектами в багатьох сферах життєдіяльності [5, с. 25].

Управління проектами сьогодні стало одним з найважливіших механізмів управління в системі ринкової економіки. У багатьох розвинених країнах він використовується практично на всіх проектах. Так в Японії, за даними Японської асоціації Управління проектами, все інвестиційно-будівельні проекти оцінюються і реалізуються за допомогою технологій управління проектами [6, с. 108].

В останні роки уряди таких країн як США, Німеччина, Японія, Франція та ін. Все більш і більш використовують в своїй повсякденній діяльності методи і засоби управління проектами.

Повертаючись до міжнародного досвіду, слід зазначити, що в ході поступового розвитку системи управління проектами як самостійної області професійної діяльності, були створені власні уніфіковані механізми, методології, інструментарії і стандарти, такі як Міжнародна асоціація управління проектами – IPMA та Project Management Body of Knowledge (PMBOK) Американського інституту управління проектами (PMI).

Важливою особливістю управління проектами як сформованої фахової дисципліни є існування розвинених систем сертифікації фахівців з управління проектами та менеджерів проектів. Ці системи мають як міжнародний, так і національний статус [9, с. 203]. Головною їх метою є створення спільноти професіоналів, які мають загальну управлінську культуру ринкового типу і, як наслідок, уніфіковану професійну мову, визнану певну систему цінностей і однакові підходи до здійснення проектів. Така управлінська культура не залежить від специфіки країни, в якій здійснюється проект, однак дозволяє враховувати на практиці соціально-економічні особливості, традиції та національну культуру, особливості релігій, способу життя, ментальність.

Незважаючи на те, що в більш ніж в 20 країнах існують свої національні системи сертифікації, найбільшого поширення в міжнародній практиці отримали 4-рівнева система міжнародної сертифікації, підтримувана IPMA (PMP IPMA), і однорівнева національна система США, підтримувана PMI (PMP PMI) [7, с. 117].

Зараз одним з базових напрямків в міжнародній кооперації є формування єдиних підходів до уніфікації знань і стандартизації проектної діяльності, робляться спроби з формування єдиних глосаріїв і систем вимог [10, с. 323].

Висновки. В останні роки з'явилася нова наукова сфера, як управління проектами. Вона є розділом теорії управління соціально-економічної системи, що вивчає методи, форми, засоби тощо. Управління проектами найбільш

ефективно і раціонально реагує на зміни. Методологію управління проектами складають організаційно-економічні механізми загальної теорії управління.

Зараз поняття проекту набагато ширше, воно змінювалося з 50-их років 20 століття. Зараз очолює проект проект-менеджер, а не як раніше інженер. З'явилися нові проекти, що стосуються соціальної сфери життєдіяльності людини, але суть технологій залишилася колишньою. Сьогодні вже і підприємці, і дрібні фірми, які здійснюють невеликі проекти, все більш системно підходять до підготовки, планування і контролю здійснення своїх проектів з використанням методів і засобів управління проектом. Число компаній, що спеціалізуються на розробці і реалізації проектів, істотно зросло. Посада і професія керуючого проектом (Project Manager) стала однією з престижних. Стало загальновизнаним, що управління проектом – прибуткова справа. Застосування методів і засобів дозволяє не тільки досягти необхідної якості результатів проекту, а й заощадити гроші, час, ресурси, знизити ризик, підвищити надійність.

Кризовий стан нашої країни і її економіки багато в чому є наслідком недосконаlosti і низького рівня організації і управління в усіх сферах діяльності. Тим часом реформи, що відбуваються в їх рамках, сьогоднішні і майбутні широкомасштабні зміни є сукупністю соціально-політичних, економічних, організаційних, науково-технічних та інших проектів. Успішне здійснення цих проектів вимагає принципово нових підходів до їх підготовки, реалізації та управління.

Це завдання не може бути вирішене адміністративно-командними методами. У багатьох випадках успіх може забезпечити управління проектами з його розвиненим арсеналом підходів, методів і засобів. У цьому полягає об'єктивна потреба в управлінні проектами. Ця потреба повинна стати усвідомленою необхідністю, інакше кажучи, управління проектами повинно знайти широке визнання і повсюдне застосування.

Узагальнюючи і оцінюючи сферу поширення системи управління проектами можна відзначити, що до теперішнього часу управління проектами

отримало визнання у всіх розвинених і країнах, що розвиваються світу і зайняло гідне місце системі.

Література

1. Воропаев В. И. Управление проектами - неиспользованный ресурс в экономике России [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/project/section_35/article_1635
2. Просветов Г.И. Управление проектами. Задачи и решения. - М.: Альфа-Пресс, 2008. - 200 с.
3. Грашина М. Основы управления проектами / М. Грашина, В. Дункан. – СПб : Питер, 2006. – 205 с.
4. Денисова А. В. Как стать мастером проекта / А. В. Денисова // Управление персоналом. – 2005. – № 1-2. – С. 59-62.
5. Емельянов Ю. Управление инновационными проектами в компании / Ю. Емельянов // Проблемы теории и практики управления. – 2011. – № 2. – С. 25-38.
6. Зарницына К. Управление проектами на предприятии : оценка эффективности / К. Зарницына // Проблемы теории и практики управления. – 2009. – № 7. – С. 108-113.
7. Романова М. В. Управление проектами: учеб. пособие / М. В. Романова. – М : ИНФРА-М, 2007. – 253 с.
8. Балашов А.П. Основы менеджмента : уч. / А.П. Балашов. – М : Вузовский учебник, 2008. – 289 с.
9. Инновационный менеджмент: учебник / К. В. Балдин и др. – М : Академия, 2010. – 368 с.
10. Управление проектом: основы проектного управления : учебник / под ред. М. Л. Разу. – М : Кнорус, 2006. – 768 с.